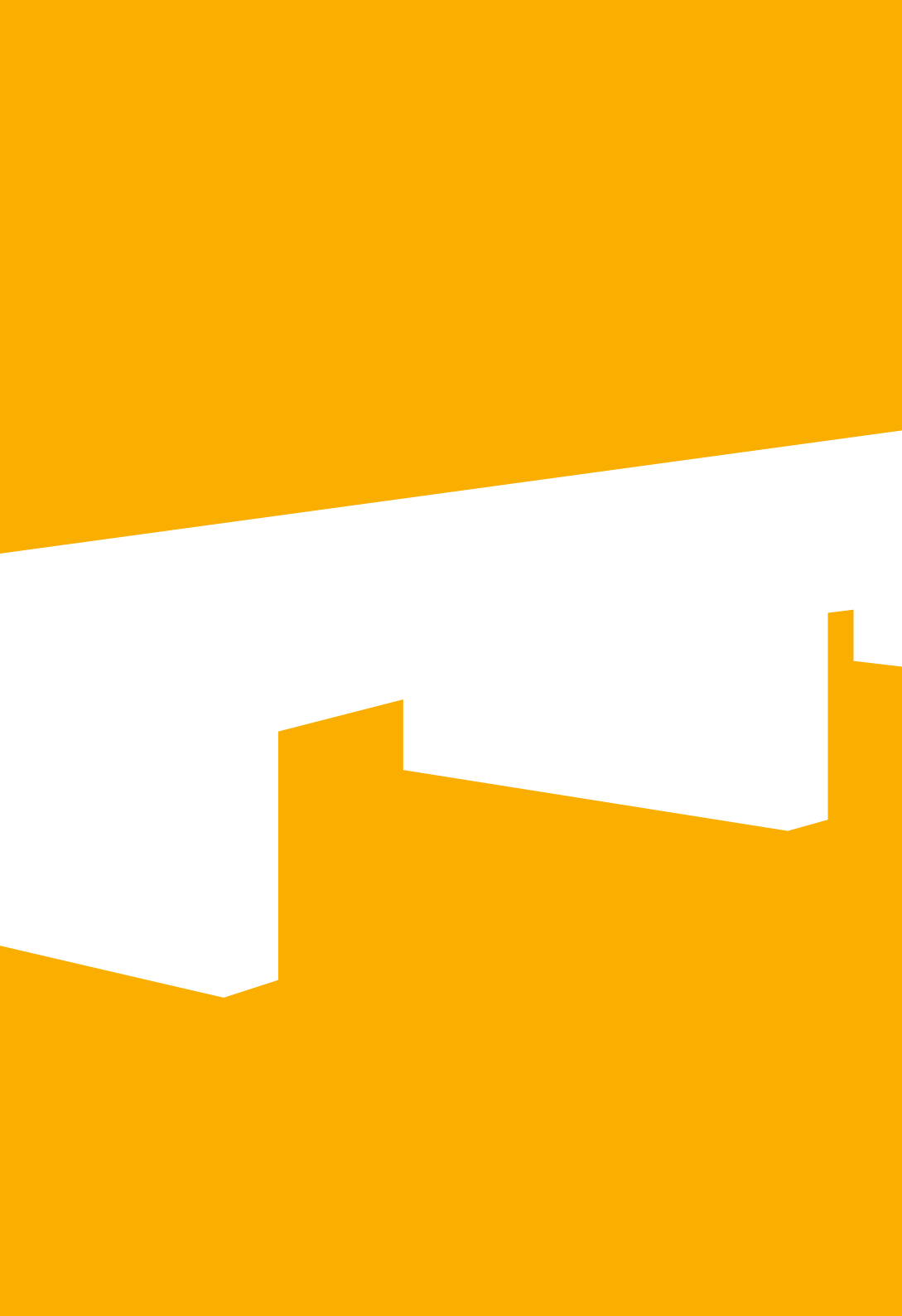


Een viering van het joodse muzikale erfgoed

gratis kamerconcert aangeboden door
Cincinnati Symphony Orchestra

wo 6 sep 2017 / Grote podia / Blauwe zaal
20 uur / einde ± 21.10 uur / er is geen pauze



teksten programmaboekje CSO, Fleur Devlieger, Hanne Pirlet, Willy Kahan
vertalingen programmaboekje Hanne Pirlet

coördinatie programmaboekje deSingel
D/2017/5.497/62

Joseph Jonas was de eerste jood die zich vestigde in Cincinnati (1817), waarna het inrichten van de eerste joodse congregatie snel volgde. Ter ere van deze 200ste verjaardag biedt Cincinnati Symphony Orchestra een gratis concert aan voor de joodse gemeenschap in Antwerpen met als doel mensen samen te brengen. Ook de Israëlitische Gemeente van Antwerpen, Shomre Hadas, viert haar 200ste verjaardag.

CSO vaardigt een delegatie kamermuzikanten af die een programma van joodse makelij of geïnspireerd op het joodse muzikale erfgoed brengt. Met dit concert willen CSO en Shomre Hadas (inter)cultureel verbinden en in een ongedwongen sfeer genieten van muziek. Het concert wordt voorafgegaan door een korte toespraak van Willy Kahan en musici van het orkest.

Henrik Heide fluit **Michael Chertock** piano **Eric Bates** viool
Rebecca Barnes altviool **Ilya Finkelshteyn** cello **Owen Lee** contrabas

Max Bruch (1838-1920)

Kol Nidrei, Adagio op Hebreeuwse melodieën, opus 47

12'

Ernest Bloch (1880-1959)

'Prayer' uit 'From Jewish Life'

5'

Gustav Mahler (1860-1911)

Pianokwartet in a

Nicht zu schnell

13'

Alfred Schnittke (1934-1998)

Pianokwartet in a (naar Mahler)

6'

Erwin Schulhoff (1894-1942)

Cinq Études de Jazz, opus 58

Concertino voor fluit, altviool en contrabas

Andante con moto


Furiant. Allegro furioso

Andante

Rondino. Allegro gaio

12'

12'

 **Gelieve uw GSM uit te schakelen**

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via www.desingel.be. Selecteer hiervoor voorstelling / concert / tentoonstelling van uw keuze.

Grand café deSingel drankjes / hapjes / snacks uitgebreid tafelen open alle dagen: 9-24 uur / informatie en reserveren: +32 (0)3 237 71 00 of www.grandcafedesingel.be

Reageer en win

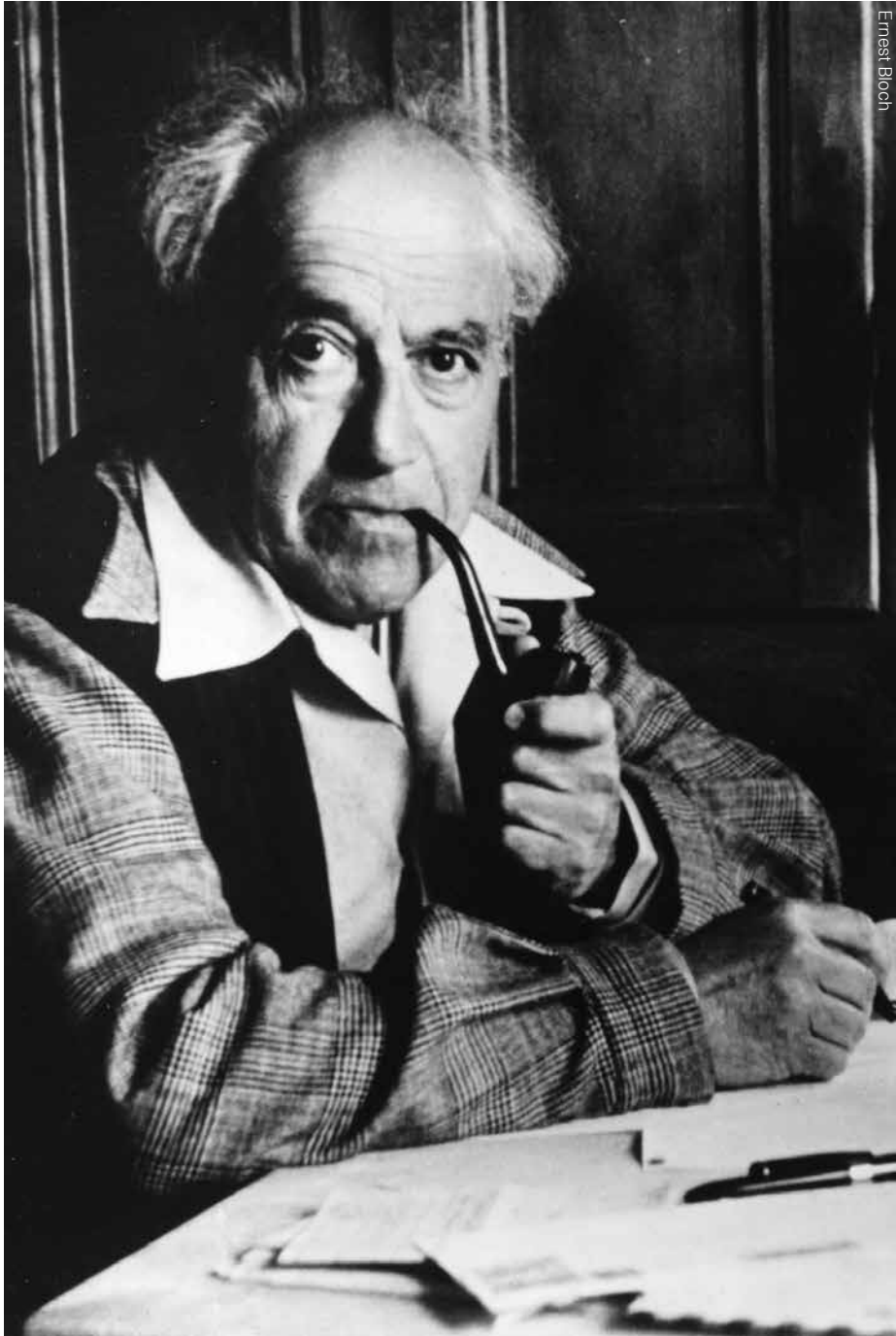
Op www.desingel.be kan u uw visie, opinie, commentaar, appreciatie, ... betreffende het programma van deSingel met andere toeschouwers delen. Selecteer hiervoor voorstelling / concert / tentoonstelling van uw keuze. Neemt u deel aan dit forum, dan maakt u meteen kans om tickets te winnen.

Cd-verkoop Bij onze concerten worden occasioneel cd's te koop aangeboden door La Boite à Musique / Coudenberg 74 / Brussel / +32 (0)2 513 09 65 www.classicalmusic.be

Concertvleugels Met bijzondere dank aan Ortwin Moreau voor het stemmen en het onderhoud van de concertvleugels van deSingel Moreau Pianoservice / Kapucinessenstraat 32 / 2000 Antwerpen / +32 (0)486 83 63 98 www.moreau-pianoservice.be

met de steun van de Jewish Community of Cincinnati en deSingel ism. Shomre Hadas Antwerpen





Max Bruch **Kol Nidrei, Adagio op Hebreeuwse melodieën, opus 47**

“Een goede volksmelodie bezit meer waarde dan tweehonderd kunstwerken samen”, aldus de Duitse componist Max Bruch (1838-1920). Gefascineerd door allerlei volksliedjes uit verschillende culturen, baseerde Bruch veel van zijn werken op melodieën uit Rusland, Schotland of Zweden. Maar ook joodse volksliederen wisten hem te bekoren, wat leidde tot zijn Drie Hebreeuwse Liederen en ‘Kol Nidrei, opus 47’, een Adagio op basis van Hebreeuwse thema’s. Kol Nidrei is binnen het jodendom een gebed waarin men verzoekt om nietigverklaring van alle geloften, eden en verplichtingen die men gedurende het afgelopen jaar op zich heeft genomen. Nog populairder dan het gebed is de melodie. Kol Nidrei is een boetezang die in de joodse ritus driemaal gezongen wordt op de vooravond van Jom Kipoer. Deze melodie is een van de twee melodieën waarop Bruchs Adagio is gebaseerd en is meteen de melodie waaraan dit werk zijn naam te danken heeft. De melodie begint met een ‘Pneuma’, oftewel ‘zucht van de ziel’, een melodische figuur waarbij de toonhoogte daalt alvorens te stijgt. In Bruchs Adagio imiteert de cello de rapsodisch, doch hypnotiserende stem van de voorzanger bij een joodse gebedsdienst.

Waar de eerste sectie eerder somber en melancholisch van karakter is, wordt het werk in de tweede sectie lyrischer van aard wanneer de kleine tertstoonnaard naar een grote verschuift. In deze tweede sectie maakt Bruch gebruik van de melodie uit ‘O Weep for those that wept on Babel’s stream’ van Isaac Nathan, een Engels-joodse componist.

Ernest Bloch **Prayer**

Ernest Bloch (1880-1959) is een Amerikaanse componist met Zwitserse en joodse wortels. ‘From Jewish Life’ - een triptiek waarvan ‘Prayer’ het eerste luik vormt - componeerde hij in 1924 en vormt een hoogtepunt in zijn zogenaamde joodse periode. Samen met ‘Supplication’ en ‘Jewish Song’ - delen 2 en 3 - werd ‘Prayer’ opgedragen aan Hans Kindler, aanvoerder van de celli bij de New York Philharmonic. Kindler had eerder al de première van ‘Schelomo,



Rhapsodie Hébraïque' voor cello en groot orkest, een van Blochs meest bekende werken, voor zijn rekening genomen.

Bloch gaf zelf aan dat hij met het drieluik de joodse geest en ziel wilde vatten, niet zozeer in authentieke joodse melodielijnen of grootse virtuositeit maar des te meer in het oproepen van een complexe sfeer die de joodse identiteit verklankt.

'Prayer' - en bij uitbreiding het volledige 'From Jewish Life' - wordt gekleurd door tristesse en introspectie. De beweging laat twee stemmen aan het woord, vertolkt door de cello en de piano. Deze thema's vormen meteen ook de muzikale basis van de volgende twee delen.

Gustav Mahler & Alfred Schnittke Pianokwartet in a

Gustav Mahler staat vooral bekend om zijn grootse symfonieën en orkestrale liederencycli. Tijdens zijn tienerjaren aan het Weense Conservatorium boog hij zich evenwel over een pianokwartet. Het werk beleefde zijn première in 1876 met Mahler zelf achter het klavier maar het blijft onduidelijk of de componist zijn ééndelige kwartet reeds als helemaal afgerond beschouwde.

Mahlers weduwe Alma herontdekte het manuscript en bewerkstelligde een Amerikaanse première in 1964. Peter Serkin nam plaats achter de toetsen en werd vergezeld door leden van het Galimir Strijkkwartet. Het werk in la klein klinkt onheilspellend, dreigend en beklemmend. Mahler liet ook 24 maten na van een andere compositie voor pianokwartet: een Scherzo in sol klein. De maten kregen een tweede leven dankzij Alfred Schnittke, die ze verwerkte in de coda van zijn Pianokwartet. In 1988 schonk de Russische componist de wereld de best mogelijke vervollediging van het Scherzo, dat sindsdien algemeen te boek staat als het Schnittke Pianokwartet. Mahlers en Schnittkes Pianokwartet worden vaak aansluitend gebracht.



Alfred Schrittko © Alexander Vashkin

Erwin Schulhoff
Cinq Études de Jazz, opus 58
Concertino voor fluit, altviool en contrabas

De bloeiende muzikale carrière van de Tsjechische componist Erwin Schulhoff werd brutaal gefnuikt door de opkomst van het nazisme in Duitsland. Zijn oeuvre werd pas recent van de vergetelheid gered.

Het wonderkind Schulhoff was een pupil van Antonín Dvorák en achterneef van de befaamde pianist Julius Schulhoff. Zijn studies leidden hem doorheen Europa, waar hij samenwerkte met Claude Debussy en Max Reger. Hij geraakte er ook in de ban van avant-garde invloeden als het dadaïsme en de opkomende jazz die het Europa van de jaren '20 kleurde. Schulhoff was als gepassioneerd danser ook een graag geziene gast in nachtclubs. Zowel zijn joodse wortels als zijn communistische sympathieën maakten Schulhoff echter een doelwit voor het oprukkende nazisme.

Toen Duitsland TsjechoSlowakije binnenviel in 1939, diende Schulhoff een aanvraag in om Sovjetburger te worden. Deze ontsnapingspoging kwam helaas te laat: Schulhoff werd gearresteerd en naar het concentratiekamp in Wulzburg gedeporteerd. Hij overleed er in 1942 ten gevolge van tuberculose.

In zijn 'Cinq Études de Jazz' verkent de componist populaire jazz en blues maar ook dansmuziek als de tango. Er is zelfs een humoristische knipoog naar Zez Confreys populaire stuk 'Kitten on the Keys'. De ritmische bewegingen in deze etudes zijn erg toegankelijk; de harmonische taal daarentegen is een stuk tegendraadser en complexer, niet complex genoeg evenwel om de goedkeuring weg te dragen van de componisten van de Darmstädter Ferienkurse uit de decennia na de Tweede Wereldoorlog.

Zijn Concertino voor fluit, altviool en contrabas (1925) componeerde Schulhoff tijdens zijn hoogdagen in het avant-garde milieu. Voor de unieke samenstelling van dit werk haalde hij de inspiratie bij de trionsonates uit de barok: hij kiest voor een basso continuo met twee solostemmen. De eerste beweging opent met een begeleidende rol voor de altviool en de contrabas. Vanuit deze grondlaag - ontleend aan een melodie uit een Russisch-orthodoxe litanie - schildert de fluit een kleurrijk Slavisch thema. Dankzij de



Erwin Schulhoff

tempo-opgave 'furiant', de 5/8-maat en het duizelingwekkende bereik van de piccolo, ontpopt een traditionele Tsjechische dans zich in het tweede deel tot een onhoudbare wervelwind. Deel 3 vindt zijn oorsprong in een Russisch liefdeslied. De basismelodie beweegt heen en weer tussen de drie protagonisten. De finale is een rondino in twee delen: het eerste is gebaseerd op een lied van Russische berenjagers, het tweede op een Slovaaks herderslied. De fluit speelt het thema dat opstijgt uit een ostinato van contrabas en altviool.

Henrik Heide (fluit)

Heinrich Heide behaalde zijn diploma van Master of Music bij Jeffrey Kahner aan de Juilliard School. Hij is de aanvoerder van de fluitpupiter van het Cincinnati Symphony Orchestra. Als solist werkte hij reeds samen met o.a. het Cincinnati Pops Orchestra, Detroit Symphony Orchestra, Milwaukee Symphony Orchestra en het National Repertory Orchestra. Heide is een graag geziene gast op muziekfestivals als het Spoleto Festival USA, Pacific Music Festival (Sapporo, Japan), Music Academy of the West en Aspen Music Festival. Hij is tevens verbonden aan het Tanglewood Music Centre, waar hij de enige fluitist is van het hedendaagse muziekensemble dat er resideert.

Michael Chertock (piano)

Michael Chertock debuteerde als solist op 17-jarige leeftijd met de uitvoering van Rachmaninovs Pianoconcerto nr 3. Sindsdien bouwde hij een succesvolle carrière uit en kan hij bogen op samenwerkingen met dirigenten als James Conlon, Jaime Laredo en Keith Lockhart en Noord-Amerikaanse orkesten als het Philadelphia Orchestra, Atlanta Symphony, Orchestre Symphonique du Montreal en het Cincinnati Symphony Orchestra. Chertock steekt ook geregeld de oceaan over, onlangs nog voor een Gershwin-programma met het Russische Staatsorkest. Behalve solist is Chertock ook dirigent, componist en hoofd van de pianoafdeling aan de University of Cincinnati, waar hij zelf zijn masterdiploma behaalde.

Eric Bates (viool)

Eric Bates is de tweede assistent-concertmeester van het Cincinnati Symphony Orchestra. Hij studeerde aan de University of Cincinnati-College Conservatory of Music bij Dorothy Delay en Kurt Sassmannshaus. Als solist werkte hij reeds samen met het Cincinnati Symphony Orchestra, Shreveport Symphony, La Grande Symphony, Tennessee Festival Orchestra en het Centenary Chamber Symphony. Bates is ook een gepassioneerd chamberist. Hij musiceerde met de Amicus Chamber Players, het Duveneck String Quartet en vormt bij gelegenheid samen met een aantal CSO-collega's een kamermuziekensemble dat vaak schittert tijdens de CSO Chamber Players Series.

Rebecca Barnes (altviool)

Na een periode als assistent-aanvoerder bij het Louisville Orchestra maakt Rebecca Barnes sinds 2012 deel uit van de altvioolsectie van het Cincinnati Symphony Orchestra. Een jaar eerder vervoegde ze de muziekfaculteit van haar Alma Mater, de University of Cincinnati-College Conservatory of Music. Barnes is in haar geboortestad ook erg actief in de kamermuziekwereld. Ze concerteert regelmatig met concert:nova, een kamermuziekensemble dat klassieke en hedendaagse werken brengt op bijzondere locaties. Met enkele van haar orkestcollega's maakt Barnes ook vaak en graag deel uit van de CSO Chamber Players Series.

Ilya Finkelshteyn (cello)

Als solist, recitalist, chamberist en aanvoerder van de celli bij de Baltimore Symphony Orchestra en CSO toerde Ilya Finkelshteyn reeds vaak door de Verenigde Staten, Europa en Azië. Finkelshteyn is ook erg actief als kamermuzikant en als privé-docent. Daarnaast geeft hij ook masterclasses aan de grote conservatoria van Noord-Amerika. Geboren in Leningrad in de toenmalige Sovjet-Unie, startte Finkelshteyn zijn muzikale opleiding in Sint-Petersburg bij Sergei Chernyadiev. Na zijn verhuis naar de Verenigde Staten studeerde hij bij Tanya Remenikova aan de University of Minnesota.

Owen Lee (contrabas)

Owen Lee is sinds 1996 aanvoerder van de contrabassen bij het Cincinnati Symphony Orchestra. Als aanvoerder, maar ook als solist, kamermuzikant en docent kan hij steeds op veel bijval rekenen. Lee heeft een mooi aantal opnamen op zijn conto staan, o.a. de Missek Sonata nr 2 en de Bach Suites nr 3 bij Boston Records. Ook op de talrijke opnamen van CSO is hij te horen. Owen Lee doceert aan de muziekfaculteiten van de University of Cincinnati-College Conservatory of Music, de Chautauqua Music School en de Indiana University Jacobs School of Music. Hij geeft masterclasses over de hele wereld en leverde studenten af die musiceren in grote orkesten wereldwijd.

Cincinnati Symphony Orchestra

Het Cincinnati Symphony Orchestra (CSO) is een dynamisch orkest gevormd door musici van wereldklasse. Als zesde oudste orkest van de Verenigde Staten en oudste van Ohio speelt CSO sinds zijn oprichting in 1895 een hoofdrol in het culturele leven van Cincinnati en de Midwest. Het orkest staat te boek als een van de grootste orkesten ter wereld en als een laboratorium voor experiment. Als vaandeldrager van nieuwe muziek stond het orkest in voor de Amerikaanse premières van werken van Debussy, Ravel, Mahler en Bartók. Het gaf ook de opdracht voor creaties die sindsdien tot de canon van de klassieke muziek behoren, zoals bijvoorbeeld Coplands 'Fanfare for the Common Man'. De afgelopen seizoenen bracht CSO wereldcreaties van werken van o.a. Philip Glass, Nico Muhly, David Lang, Caroline Shaw, Daniel Bjarnason, André Previn en Gunther Schuller. Drie concerto's voor orkest van de hand van Sebastian Currier, Thierry Escaich en Zhou Tian werden opgenomen en uitgebracht bij het Fanfare Cincinnati orkestlabel. Dit label werd opgericht in 2010 en heeft reeds 7 releases op zijn naam staan. Eerdere opnames van CSO en Cincinnati Pops - vaak bekroond met een Grammy Award of nominatie - gingen samen maar liefst meer dan 10 miljoen keer over de toonbank. CSO toert uitgebreid, zowel doorheen de Verenigde Staten als internationaal. In maart 2017 speelde het in Azië telkens voor een uitverkochte zaal; in eigen land is het orkest vaak te horen in gerenommeerde concertzalen als de Carnegie Hall en het Lincoln

Center in New York. CSO was ook het eerste Amerikaanse orkest dat met steun van de overheid een wereldtournee afwerkte. CSO is het huisorkest van het Cincinnati May Festival, Cincinnati Opera en Cincinnati Ballet. Het richt zich eveneens op muziekeducatie en wil daarmee een zo breed mogelijk publiek bereiken. Jaarlijks spreekt het orkest met zijn educatieprogramma meer dan 80.000 mensen aan. De muzikale leiding van het orkest is sinds seizoen 2013-2014 in handen van Louis Langrée. Hij is daarmee de dertiende chef-dirigent in de 120-jarige geschiedenis van het Cincinnati Symphony Orchestra. Langrée neemt zo plaats in een indrukwekkend lijstje, met voorgangers als Leopold Stokowski, Eugène Ysaÿe, Fritz Reiner, Eugene Goossens, Max Rudolf, Thomas Schippers, Jesús López-Cobos en Paavo Järvi.

De tournees van het Cincinnati Symphony Orchestra in 2017 zijn mogelijk dankzij de steun van Tom en Dee Stegman en de Chuck Yeiser Estate. Daarnaast kan het orkest voor zijn Europese tournee rekenen op de steun van Sheila en Chris Cole, Tom Garber en familie, David Herriman, Sandra en Stephen Joffe, Marilyn en Jack Osborn, Dianne en J. David Rosenberg, The Harold C. Schott Foundation/Francis en Tom Hiltz, Trustees en Randolph en Sallie Wadsworth.



De joodse gemeenschap in Antwerpen

De eerste sporen van joodse aanwezigheid in België dateren van 1261. Aan het begin van de 16de eeuw kwamen nieuwe emigranten uit Spanje en Portugal die de vervolgingen van de inquisitie ontvluchtten. Na de Franse revolutie kregen de joden het recht om zich vrij te vestigen in Antwerpen en in 1818 werd de joodse gemeente onder de naam 'Communauté Israélite' wettelijk erkend. Toen ons land onafhankelijk werd, kende Antwerpen reeds een aanzienlijk grote joodse gemeenschap. Als grote havenstad is Antwerpen een veelgebruikte tussenstop op weg naar onder meer de Verenigde Staten. Vele joden die eigenlijk op doorgang waren, bleven ter plaatse wonen. Zo ontstond de Israëlitische gemeenschap en de infrastructuur die bij zo'n groei hoort.

De gebedshuizen werden snel te klein en in 1893 opende de prachtige Hollandse Synagoge haar deuren. In 1929 werd een tweede synagoge gebouwd op de hoek tussen de Oostenstraat en de Van den Nestlei. Ook kocht onze gemeente een stuk grond in Putte (NL) om als begraafplaats te dienen. Van 1940 tot 1945 wordt de joodse bevolking van Antwerpen - net als het jodendom over heel Europa - getroffen door de verschrikkingen van de Shoah, de systematische jodenvervolging en genocide door de nazi's en hun bondgenoten voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog. De overlevenden van deze 'Endlösung' - de naam die de nazi's gaven aan de massamoord op joden - zetten zich na de

oorlog in om de joodse instellingen te doen herleven. Na de oorlog werden de synagogen met de hulp van mecenasen heropgebouwd en onze gemeente verzorgde haar leden met de volledige infrastructuur nodig om een religieus leven te leiden: synagogen, rabbijnen en officiërende bedienaars erkend door de staat, een joodse school die aan onze kinderen vanaf de kindertuin tot het einde van de humaniora een profane en joodse opvoeding geeft, koosjer vlees en andere producten, sociale hulp, een ritueel bad, een begrafenisonderneming en begraafplaatsen.

Sinds de jaren 1950 heeft de joodse gemeenschap van Antwerpen haar oude trots hervonden. Dit is te danken aan de dagelijkse investering van haar leden die hierdoor meer dan ooit blijken te geven van een toewijding die onze levenskrachtige gemeente altijd heeft gekenmerkt.

Shomre Hadas





www.desingel.be
T +32 (0)3 248 28 28
Desguinlei 25
B-2018 Antwerpen



deSingel is een kunstinstelling van de Vlaamse Overheid



Vlaamse
overheid



Provincie
Antwerpen



mediasponsors



Knack

dS
De
Standaard

canvas